

UN PAÍS DE PARAULES

L'arrasada terra de la fortuna

Francesc Calafat

EL CREPUSCLE DELS AFORTUNATS

Juli Alandes
La Magrana
Barcelona, 2010
220 pàgines

Si Erasme alçara el cap, sens dubte inclouria en *Elogia de la follia* l'actual govern valencià i la llista llarga de deficiències que la seua actuació i les seues polítiques generen. Encara que *El crepuscle dels afortunats* no tracta directament la política del partit governant, els seus efectes corrosius hi planen de principi a fi, sobretot a través de la corrupció expansiva que ha inoculat en la societat valenciana el virus devastador de la febre de la construcció.

Traure el nas en el gènere negre, tan golós i cobejat globalment, no és una tasca fàcil, però Juli Alandes se'n surt bastant bé gràcies a un policia que se'n fuig dels paràmetres habituals. Miquel O'Malley, d'origen valencià, és mossò d'esquadra, llicenciat en filosofia i psicologia, li agrada la lletra impresa i és un amant fidel dels assaigs de Montaigne. Encara que estiga de baixa per depressió, siga un descregut i tinga un caràcter agre i displicent, no és un cínic ni interfereix en els problemes del seu entorn. També ajuda a particularitzar el producte el tractament de les transformacions rurals —abandonament sistemàtic de l'agricultura— i urbanes dels pobles i les ciutats. El resultat és brutal: camps abandonats, par-

cel·les desoladores en espera de ser edificades, urbanitzacions de luxe de factura caòtica i conglomerats d'edificacions que semblen cementeris.

Tot això es presenta en una trama que té el seu què. En una població anomenada Bellvig, costanera i propera a Gandia, apareixen en un hort abandonat els cossos de tres persones assassinades: un cacic local, el propietari d'un bordell i una prostituta. Com que hi ha molts fills solts que delaten interessos foscos i

La investigació serveix per a furgar en el femer que amaga la cara noble dels diners

Un dels objectius més roents de Juli Alandes és retratar la singularitat valenciana

negocis gens confessables, les autoritats, en desconfiar de les forces de l'ordre locals, recorren a un agent foraster.

El crepuscle dels afortunats és una ficció coral, poblada de molts personatges (policies, gent de negocis i de la política, pinxos i delinqüència menor, periodistes, un intel·lectual de bar, un agricultor ecològic...) per a oferir actituds i visions de la realitat d'un poble que està a punt de multipli-

car per deu la demografia.

La investigació que du a terme O'Malley, amb l'ajut ben important d'una intrèpida periodista de televisió, serveix per a furgar en el femer que amaga la cara noble dels diners i fer aflorar els interessos i els mòbils que hi ha al darrere. Però com que les implicacions esdevenen un magma immens, una xarxa transversal que toca sectors sensibles, acaba avortant la indagació policíaca. El gremi està acostumat, si més no aquells que no estan implicats, a veure la justícia passar per damunt en determinats afers i personatges. Amb tot, els investigadors no ho han perdut tot, descobreixen força arestes de la veritat. En el procés han suat decepcions, però s'enduen sorpreses i incursions en zones de vida que desconeixien.

Un dels objectius més roents de Juli Alandes és retratar la singularitat valenciana que apareix dia si dia també en les planes de la premsa de mig Europa, però com que allò que basteix és una novel·la i no un document sociològic, fa rodar personatges i situacions amb interès i fa servir amb destresa les diferents cares de l'humor, el germà bord de la serietat, que aporta molt de suc a la història. Amb capítols breus i àgils i les modulacions fecundes dels dialectes i de la llengua col·loquial, el novel·lista Juli Alandes elabora un puzzle narratiu entretingut que remou el pus que supura en les nafres de la geografia i la societat que anomenem valencianes.

A MANERA DE TASCÓ

El cor de Txaikovski

Vicent Alonso

Ami, que contràriament al que alguns escriptors afirmen d'ells mateixos, sí que m'agrada parlar de literatura, és a dir, dels llibres que altres escriuen, em costa trobar els adjectius satisfactoris per a situar-los adequadament dins del panorama general. Sempre he tingut això mateix com una prova irrefutable que una cosa és fer crítica literària i una altra parlar de literatura, ja que, a més, no em molesta gaire emprar els qualificatius que altres han fet servir per a ordenar una mica l'oferta voluminosa de lletra impresa. Contràriament, no em costa gens decidir —capacitat que tinc la convicció de compartir amb la majoria de lectors— amb quina mena de llibres em trobe a gust. Aquest és el cas del nou dietari de Miquel Pairoli que acabe de llegir (*Octubre, A contravent*, 2010). Però amb aquest escriptor gironí em passa que no sé mai quan és més potent, és a dir, quan em produeix un plaer superior, si quan descriu o quan opina. Circumstància que, en el cas d'un coneixedor profund de Pla, com ho és ell, no deixa de ser una bona coartada per a fer conversa. No és el meu propòsit encetar-la ara. Qui s'hi endinse ja trobarà motius de sobres per a fer-ne comentaris escacients. Que quede clar, tanmateix, que Pairoli no és dels qui es pren la "filologia planiana" com si fóra l'evangeli que cal llegir dia a dia per a adoctrinar la parròquia. Ni la planiana ni cap altra, perquè és dels qui va amb el pit obert, dels qui no solen emparar-se més del compte amb intermediaris que, si bé t'encuirassen amb garanties que tothom reconeix, t'impeixen sovint d'agafar el bou per les banyes, és a dir, de saber que el repte més decisiu de l'escriptor és fer servir amb convicció les armes ròpies. Aquest *Octubre* inclou entrades que en són exemples redons. Confesse que m'he llegit un grapat de vegades la reflexió que l'autor ens fa a partir de l'afirmació d'un personatge de Choderlos de Laclos: "La vanitat és incompatible amb la felicitat" per a gaudir d'un discurs tan net com agut, tan breu com profund, i ací i allà un creu trobar-hi veritats de pes, perquè és més que cert que els orgullosos satisfets són més aviat puerils i superficials, i que "la dignitat construeix la personalitat com l'orgull tendeix a destruir-la". Esplèndides, aquestes reflexions que conformen el dietari, ara sobre una disquisició lingüística, adés sobre un tros de natura lúcidament descrit o sobre una circumstància biogràfica que et porta a la meditació a propòsit de l'art, del món en general o de l'ànima humana en particular. Perquè els paisatges de Pairoli són també

els de l'ànima humana. O encara millor, perquè el seu món no contempla la natura escindida de l'ànima i del cos humà. Ànima i natura: totes dues sotmeses al canvi persistent i susceptibles al canvi persistent i susceptibles d'assolir la bellesa en un sol instant o en la successió tenaç de les hores. Cos i natura: les mans del pagés que cremen l'herba seca dels marges i que contribueixen, així, al ritme cíclic del naixement i de la mort. El món d'*Octubre* és aquesta comunitat de totes les coses, és l'home a la vora de la mar preguntant-se "Qui sóc? Què sé de mi? Que sé dels altres?" i descobrint-se partícip del ritme cíclic de la natura, engendrat i destinat a la desaparició. No debades Pairoli és un dels pocs escriptors catalans d'ara que encomana calma, temperància en la mirada. En l'època de les curses esbojarrades, de la velocitat il·limitada, de les presses inútils, dels rècords dignes de tots els elogis, s'agraeix que un escriptor et sol-

Pairoli no és dels qui es pren la "filologia planiana" com si fóra l'evangeli

Miquel Pairoli. / PERE DURAN

licite serenitat, la mateixa parsimònia que ell empra per a passar des de la pell de les coses fins al cor que les defineix. I tant se val que siga un vent humit i salabros, la polpa d'una ciutat, un passeig amb Henry James o el moll d'una simfonia. Ací mateix, quan Pairoli, sense més garanties que el fet viscut i les emocions, es llança a plasmar el cor de la *Patètica* de Txaikovski, un comprén totes les raons que tenia Samuel Johnson per a dir que totes les èpoques -ho escribia el març del 1751- han produït "bombolles de fama postissa, que el buf de la moda alça breument, però que no tarden a esclatar i esvanir-se". Pairoli no hi té res a veure. Cap bombolla de fama postissa hauria estat capaç d'arribar de manera tan natural i incisiva al moll de la música.